

Mindeord om Niels

En markant skikkelse inden for advokatstanden, en bredt favnende jurist og et stort menneske er gået bort i en alt for tidlig alder.

Hans virke som advokat og formand for Advokatrådet har allerede ført til en del mindeord, men også jeg vil gerne give Niels nogle ord med på vejen. Jeg gør det ikke kun, fordi han var min ven, men også fordi jeg som generalsekretær fulgte Niels meget tæt i hans tid som formand for Advokatrådet. Og så gør jeg det, fordi jeg mener, at jeg måske på denne kalejdoskopske måde kan kaste lidt lys over fænomenet Niels Fisch-Thomsen. Hans arbejdsmæssige resultater lader jeg ligge for at koncentrere mig om det menneske, som vi har mistet,

Hans arbejdskapacitet var legendarisk. I perioder, hvor jeg fulgte ham tæt, var han oppe på i længere perioder uge at registrere op til 100 timer pr. uge. Og han var imponerende effektiv i disse 100 timer. Jeg har ved flere lejligheder været vidne til, hvorledes han med piben i munden og et indre smil i ansigtet i høj hastighed glidende let og uden pauser nedskrev sine tekster. Teksten flød ud af hans pen uden behov for efterfølgende rettelser. I øvrigt ødelagde han aldrig sin meget kraftfulde og tydelige håndskrift, som vi er mange der har gjort. I en periode, hvor han ikke kunne parkere i gården inde på arbejdet på grund af en renovering, tog han ind til byen ca. kl. 4 om morgenen for at være sikker på en parkeringsplads på gaden. Han gik dog fortsat sent i seng, og en tidlig morgen, da vækkeuret gik i gang, tog han sit brusebad for herefter at opdage, at han var kommet en time for tidligt op. Resolut krøb han til køjs igen for ikke at gå glip af denne ene time af den meget dyrebare skemafastsatte søvnperiode.. Og da mumlede hans kone: "Er du på vej i seng eller på vej op". Den historie morede vi os meget over det år.

Mange vil måske mene, at Niels arbejdede for meget. Dette spørgsmål vil jeg lade stå åbent, men jeg kan bevidne, at han gav sig god tid til sin familie. Han evnede fx under familiens ferier at holde arbejdet på afstand og 100 % koncentrere sig om sine tre piger. Så kunne selv hans generalsekretær ikke nå ham. Engang om ugen - vistnok om søndagen - brugte han en time på at tale med sin far over telefonen. Hans far, der havde været advokat i Vejle, og også som Niels havde været medlem af Advokatrådet, fik herved lejlighed til at følge med i advokatstandens nye udfordringer og hans dygtige søns sejre og få nederlag. Og så fik hans far lejlighed til at udbrede sig om de gamle gode dage, og Niels gave ham tid til dette. Som Niels' ven var det ikke nemt at få plads i hans tidslomme, men han var altid klar med sin hjælp, når man havde afgørende brug for den.

Hans sproglige færdigheder forbavsede mig igen og igen. Engang var vi i Reykjavik for at fejre et jubilæum for Islands Advokatforening. Han meddelte mig, at han om eftermiddagen ikke kunne være sammen med mig, idet han skulle skrive aftenens tale. Det blev en meget stor tale eller rettere et digt, som stilistisk lå på linje med den oldnordiske digtning. Den gjorde stort indtryk på de islandske advokater, og en af dem - en

ældre advokat – kom hen til mig under kaffen og sagde omtrent følgende: ”Vi har drøftet Deres formands tale, men vi genkender ikke teksten fra vores litteratur. Vi mener ikke, at han citerede fra ”Snorres Edda”, men måske er citaterne hentet fra Hávamál. Kan De hjælpe os?” Jeg svarede som sandt var, at teksten var blevet til samme dags eftermiddag på Hotel Saga, og den pågældende advokat gik tvivlende bort. Man kan tilføje, at Niels jo nok med reference til fortællingen i Hávamál om skjaldemjøden for guderne havde drukket lidt af denne mjød. Engang fik han et længere brev på latin, som har jo som den mest naturlige sag af verden besvarede på latin.

En vigtig egenskab hos Niels, som sammen med hans arbejdsomhed og juridiske vingefang gjorde ham til en af sin generations dygtigste advokater, var hans grundighed. Ofte dækker tvetydighed i juridiske tekster over det forhold, at koncipisten ikke har det fulde overblik over sagens faktiske omstændigheder, selvom jeg erkender, at en sådan tvetydighed også kan have sit udspring i taktiske overvejelser. Men i Niels’ tilfælde blev alle sten vendt. Hans grundighed kom til udtryk i formandens meddelelser under vores rådsmøder, og også advokater landet over har på kredsmøder lagt ører til Niels’ meget grundige redegørelser. Selv i Højesteret bemærkede man vistnok denne nærmeste pedantiske grundighed.

Jeg erindrer en situation, hvor Advokatrådets Erhvervsudvalg havde udarbejdet en rapport om Advokatrådets erhvervs politik. Efter min mening var der tale om et digert værk på kvalitetsmæssigt topniveau og i øvrigt meget perspektivrig. Jeg var derfor ved at falde ned af stolen, da jeg, der havde min plads ved siden af formanden, skævede ned i hans eksemplar, som simpelthen bar vidnesbyrd om et tilbunds gående studie. Her genfandt man formandens system med mangefarvede understregninger, hvor hver farve var indpasset i et sammenhængende logisk system, således at han lettere kunne orientere sig i teksten. Ingen rådsmedlemmer havde bemærkninger til rapporten. Men det havde formanden, som igen kunne forbavse mig med sin grundighed.

Niels var også et meget humoristisk menneske. Hvert år deltog han med liv og sjæl i ”Der Europäischen Präsidentenkonferenz – Wiener Advokatengesprache”. Denne årlige tilbagevendende begivenhed, som også indebar et bal på Hofburg, var skabt af den legendariske Dr. Schuppich, som i en længere periode var formand for ”Det Østrigske Advokatsamfund”. Dr. Schuppich var som hentet fra Kejsertiden, og han havde en vis fysisk lighed med Kejser Franz Joseph, omend i en mindre fysisk udgave. Han blev forgudet af sine kollegaer og medarbejdere, og man kunne ikke undgå at bemærke, hvorledes han i et og alt fik særbehandling. Når vi traditionen tro med de andre deltagere i konferencen var til møde hos ham, fik han altid ”serveret” en cigar af en sekretær. Niels bemærkede spøgende, at personalet i Østrig udviste den fornødne respekt for deres formand. Mange, mange måneder efter, da vi var midt i et rådsmøde i Kronprinsessegade, blev døren slået op og ind kom min sekretær Pia bærende på en sølvbakke med et tændt stearinlys i en sølvstage, en cigarklipper og nogle cigarer. Efter forudgående aftale med mig gik hun hen til Niels, knælede for ham og rakte bakken frem. Rådets medlemmer så måbende til, mens Niels’ hjerne arbejdede på højtryk. Han tog dog roligt en cigar, klippede spidsen af og tændte den. Pludselig gled der et smil over hans ansigt. Han vendte sig halvt om mod mig og sagde spørgende med et smil på læben ”Dr. Schuppich?”, og jeg kunne kun nikke bekræftende.

Til et sådant bal på Hofburg viste Niels ikke alene sin glæde ved at danse, men også, at han var en sand gentleman. Ingen skøn jomfru skulle være bænkevarmer, og han sørgede altid for, at alle - tykke og tynde samt unge og gamle - fik sig en svingom med ham. Dette har jeg konstateret ved flere lejligheder.

Mere grovkornet var humoren i den situation, hvor Niels og jeg havde været til møde i justitsministeriet for at aftale de administrative bestemmelser, der skulle uddybe og supplere de nye regler i retsplejeloven om advokataktieselskaber. Det bør her tilføjes, at Niels og jeg oprindeligt havde overbevist ministeriet om, at det var nødvendigt at give hjemmel til etablering af advokataktieselskaber. Det havde vi gjort under henvisning til, at den stigende specialisering specielt i provinsen krævede nye samarbejdsformer for advokatvirksomhederne, og at disse strukturtilpasninger kunne opnås ved at tillade advokatvirksomhed i selskabsform. Man troede på Niels (og mig), men nu indså ministeriet og vi, at ikke så få advokater måske var mere interesserede i reformens skattemæssige perspektiver. På det efterfølgende rådsmøde skulle Niels så over for de spændte rådsmedlemmer redegøre for resultatet af forhandlingerne i ministeriet. Han startede med at fortælle, at et advokatselskab aldrig ville kunne fungere som et holdingselskab. Dette gav anledning til en svag knurren. Herefter fortalte han, at et allerede etableret selskab ikke kunne omdannes til et advokatselskab. Nu blev der uro på banjerne. Herved forduftede jo muligheden for at omdanne et selskab – fx en minkfarm – med et stort underskud til et advokatselskab. Men Niels fortsatte uanfægtet og berettede videre, at det ikke ville blive tilladt ved omdannelse af en advokatvirksomhed til et advokatselskab at beregne sig skattefri goodwill. Jeg kan ikke beskrive den meget ophidsede stemning, som denne nedslående meddelelse afstedkom, indtil et medlem råbte. ”Rolige venner! Jeg kan se på Ole, at det ikke passer. Formanden driver gæk med os.”

Det var en markant egenskab hos Niels, at han aldrig talte nedsættende om sine medmennesker. Lidt spøgefuldt siger man, at der efter gensidig ros ikke er noget bedre end fælles kritik af tredjemand (som ikke er til stede). Sådanne øvelser deltog Niels ikke i. Og han gik aldrig efter manden, men kun, når det var nødvendigt, efter bolden. Hans advokatetik var second to none. Jeg er ikke bekendt med tilfælde, hvor han er gået på det mindste kompromis for at tækkes en betydningsfuld klient, men jeg ved, at han ud fra advokatetiske overvejelser har fravalgt sådanne klienter. Og han indrettede sit liv, det er min vurdering, på en sådan måde, at han kunne opretholde den uafhængighed, som betød alt for ham. Det var for mig forbløffende, at han med den fremgang, han havde som advokat, var i stand til at modstå fristelsen til at stille sin succes til skue.

Ja, kan man nu spørge. Var den mand blottet for mindre gode egenskaber? Og svaret er selvfølgelig et bestemt nej. Han var fx markant stædig. Jeg ved, at hans mangeårige højt skattede sekretær kunne få ham ”på bedre tanker”, og det er da også lykkedes for mig en sjælden gang. På hjemmefronten måtte han også en gang imellem give sig. Det er svært at undgå denne egenskab, når man er bedre begavet og har en bredere erfaring end de fleste og stort set i hele sit arbejdsliv aldrig har oplevet af stå i et underordningsforhold.

Da han fyldte 50 år, fik han naturligvis mange gaver. Han var i sin prime. formand for Advokatrådet med tætte samarbejdsrelationer overalt i Europa og med stribevis af betydningsfulde klienter. Han besluttede sig nu for at skrive et længere takkebrev til hver enkelt gavegiver. Denne beslutning kunne ingen få ham fra. Det gjorde ikke indtryk på ham, da jeg sagde, at få af gavegiverne havde haft pungen oppe af egen lomme, og at de mange vingaver var blevet ekspederet af sekretærene. Gavegivers eneste indsats havde været at bestemme antallet af flasker samt prisniveauet. Hans beslutning betød, at hans arbejdsværrelse i mange år var blokeret, idet han bestemte, at ingen gave måtte fjernes, førend han havde skrevet et takkebrev. Vi er nok mange, der gemmer det brev, vi fik fra Niels i den anledning. De var overvældende i form og substans, men de blev altså til under et ekstremt hårdt tidspres efter midnat. Efter nogle år beklagede en meget

højtstående embedsmand sig til mig, idet han fandt det kritisabelt, at Niels ikke havde takket ham for hans vingave. Jeg forklarede situationen for ham, og sagde beroligende, at han nok skulle få et takkebrev. "Det vil ikke ændre min vurdering", replicerede han. Nogle måneder efter traf jeg igen sammen med den pågældende embedsmand, der kunne fortælle, at han nu havde fået et takkebrev. "Var det værd at vente på?", spurgte jeg, og svaret var et ubetinget ja. Aldrig havde han modtaget et sådant brev, og det havde været hele ventetiden værd. Men Niels måtte til sidst kaste håndklædet i ringen. Jeg tror efter 5-6 år, og han havde lært sin lektie. Da han rundede de 60 gættog han ikke spøgen.

Mere held med hensyn til at overvinde hans stædighed havde jeg efter et kredsmdøde i Odense. Niels kunne ved en sådan lejlighed stående på et ben forklare de forsamlede advokater indholdet af Advokatrådets politik. Ingen detaljer blev forsamlingen sparet for, og hver problemstilling blev vendt og drejet, som om han procederede i Højesteret. Herefter spurgte Niels, om der var indvendinger eller kommentarer til Rådets politik og planlagte initiativer. Ingen bad om ordet. På vejen hjem - og dengang var der ingen bro over Storebælt - konstaterede Niels, at det havde været et godt møde, og at det var dejligt at konstatere, at der var fuld opbakning til Rådets politik. Jeg for mit vedkommende gjorde gældende, at han ikke kunne drage den konklusion, idet det var vanskeligt at forestille sig, at nogen kunne tage ordet efter hans indlæg, hvorunder han i detaljer også havde argumenteret imod afvigende opfattelser. Han stod fast, og det gjorde jeg også. Først i Slagelse meddelte han mig, at han ville overveje at ændre form til næste kredsmdøde.

Og så var Niels simpelthen næsten for elskværdig. Han var (for) overvældende i sin ros, og han var meget afdæmpet i sin kritik, selvom det var nødvendigt at skære igennem. Han var simpelthen ikke i besiddelse af den brutalitet, som man som leder bør kunne udvise. Niels var bedst til ros og harmoni. Mange nød fordel af denne "svaghed". Hans tro på det gode og positive i næsten kom også frem i hans arbejde for og i en række velgørende fonde. Niels turde tage chancer og vise folk tillid uden at tage på vej, såfremt han engang imellem blev skuffet i sine optimistiske forventninger. Han har formidlet hjælp til gadebørn i Ulan Bator, en landsby i Samoa, der var blevet ødelagt af en orkan, og til utallige projekter i Afrika. Et helt specielt forhold fik han til en høvdingesøn på Fiji, som havde tjent som FN- soldat i Libanon. Den pågældende fik Niels fulde støtte til at udvikle et turisterhverv i landsbyen på Fiji. Dette var næsten en umulig opgave, idet man kun kunne komme til landsbyen, beliggende i højlandet, med kano, som måtte trækkes den sidste lange strækning. Men Niels holdt fast.

Vi er mange, der vil savne Niels umådelig meget, men mine tanker går først og fremmest til hans familie, som har lidt et smerteligt tab. Niels' indsats var kun mulig på grund af en hustru, som var loyal til det yderste og altid viste solidaritet over for den mand, som tilværelsen havde tildelt hende. Og til Niels' børn nøjes jeg med at gengive disse visdomsord fra Kasakhstan: "Jeres far dør først den dag, hvor ingen husker ham". Og det varer meget længe.

Ole Stig Andersen